

צורת חוזה

23. חוזה יכול שיעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, זולת אם היתה צורה מסוימת תנאי לתקפו על פי חוק או הסכם בין הצדדים.

חוזה יכול להעשרות בשלוש הצורות (בע"פ, בכתב או כל צורה אחרת) אין הגבלה לפי החוק, רעיון זה מבוסס על עקרון חופש החוזים, כפי שהצדדים מוסמכים לקבוע את התוכן הם יכולים לקבוע את האופן. ישנם יתרונות רבים כמו- כיבוד רצון הצדדים וכן קל יותר לכרות חוזה כי אין כל צורה מחייבת.(אין דרישה פורמלית).

חסרונות: במישור המהותי, ובמישור הרעיוני.

במהותי: קשה להבחין בין משא ומתן ובין החוזה עצמו, קשה לבחון בחוזה בעל פה למשל בין הדברים, יש ערפול. אם החוק היה מחייב מסמך חתום ניתן היה להבדיל בין השנים. הגמישות עלולה לצור קשיים. אם הצדדים היו יודעים שיש חוזה חתום ומחייב, עניין גמירת הדעת היה יותר מחייב וברור. אם חוזה נעשה בעל פה, ההגדרה של תנאי החוזה והניסוח של החובות הוא הרבה פחות מדויק מחוזה כתוב. יש יותר ויכוח לפרשנות בחוזה בע"פ מאשר בכתב שכן בכתב כלל הסעיפים מנוסחים ומדויקים. שיטות המשפט המודרניות, מעדיפות את עקרון ח"ח למרות כל החסרונות, יחד עם זאת יש חריגה מהעיקרון בו מתערב החוק ודורש חוזה בכתב.(8' לחוק המקרקעין, 5' לחוק מתנה, 9' לחוק המתווכים במקרקעין וכו'), אלו מקרים שהם חריגים לחוק, החוקים מפרטים דרישת כתב או את רשימת הפרטים שחייבים להיות בו או חתימות ממשלתיות וכד'. חוק הגנת הצרכן קובע שחוזה אחיד שהצרכן חותם עליו קובע את פרטי גודל הכתב וצורתו וצבעו. לא כולן מאותו הסוג. הפסיקה מבחינה ביו שני סוגים:

1. מהותיות: רוב דרישות הכתב הן מהותיות, ההבדל הבסיסי הוא כשיש בחוק דרישה כזו, היא נוגעת לתוקף החוזה ואם היא לא מקויימת לא יהיה תוקף לחוזה. בנוסף להצעה וקיבול ותוכן ההצעה יעוגן בחוזה כתוב ולא, לא יהיה תוקף לאלו. אם אין חוזה בית המשפט לא ידון במקרה.
2. ראיתיות: לא נוגעת לתוקף החוזה. אומרת, מקום שיש דרישת כתב ראיתית, החוזה יכול להחתם בכול דרך, אבל אם יש סיכסוך ולא נחתם חוזה אין ראיה שהיה חוזה בין הצדדים. נחוץ כדי להוכיח שנעשה חוזה. אם אין מחלוקת על קיום החוזה, בית המשפט ידון בחוזה.

לכאורה אין הבדל מעשי בין הראיתי למהותי, שכן בשניהם יש צורך בחוזה. אך ברוב המקרים יש דרך להוכיח שהתקיים חוזה. ישנם מקרים שיש מחלוקת על תנאי החוזה ולא על עצם קיום החוזה.

במשך השנים נוצרו בפסיקה אבחנות שונות-

1. היקף המסמך:

במהותי-בגלל שיש דרישה לחוזה עצמו, כל פרטי החוזה חייבים להיות בכתב.

ראיתית- נועדה להוכיח את החוזה ולכן יש צורך בפרטים העיקריים ולא כלל הפרטים. העיקר שמהם עולה שנכרת חוזה. ראשית ראיה בכתב. מספיק שהמסמך יוכיח שנכרת חוזה

2. מועד יצירת המסמך:

מהותי: המסמך חייב להווצר בזמן כריתת החוזה שכן המסמך הוא החוזה והוא עיקרי וחשוב.

ראיתית: המסמך מהווה ראיה ואין כל צורך שהמסמך יהיה מקביל לכריתת החוזה בין הצדדים.(אם החוזה נעשה בע"פ בינאר המסמך שמוכיח את החוזה יכול להחתם גם במרץ) מסמך מאוחר יותר שמוכיח שנכרת חוזה, מספיק.

עניין הקביעה האם החוזה הוא ראייתי או מהותי נתון לפרשנותו של בית המשפט. אם הסיבה נתונה בתחום הראיה, הוא הרציונל שעמד לפני המחוקק קשורה לבעיות הוכחה, מדובר בדרישה מהותית. אבל אם מדובר בדרישה שקשורה למהות העסקה ליסוד שלה, יש דרישה מהותית. רוב הסעיפים הם מהותיים ומעט מאוד הם ראייתיים (80' ס' לחוק הפרוצדורה האזרחית העות'מנית- לא כולו בוטל והם מתקיימים עד היום, קובע שכל חוזה שנוצר לגביו נוהג לעשותו בכתב, מהרגע שהנוהג גובש דרישת הכתב היא מהותית או ראייתית, כל נוהג).

ס' 23 מתייחס לדרישות מהותיות בלבד שכן הוא מתייחס למתי החוזה תקף או לא.

עוסק רק בדין המהותי.

לא קשור לדיני ראיות, חוזה ע"מ שיהיה תקף יכול לעשות בכול דרך, ועם זאת יש בחוק חריג שדורש מסמך מהותי.

לשעור הבא:

פס"ד 5, 6, 7